

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 14 grudnia 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.66.2023.PSZ

Pani
Kamila Hrydczuk
p.o. Kierownika
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Domaniowie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 23 listopada 2023 r., na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), dalej zwanej „ustawą”, kontrolerzy Piotr Szafarowicz główny specjalista i Jacek Sujka inspektor wojewódzki z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Domaniowie, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była ocena organizacji systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 listopada 2022 r. do dnia 23 listopada 2023 r., funkcję kierownika Ośrodka pełniły dwie osoby: Pani Katarzyna Buszczak do dnia 31 sierpnia 2023 r. i od dnia 1 września 2023 r. Pani Kamila Hrydczuk pełniąca obowiązki. Obie Panie odpowiedzialne były za realizację zadań w ocenianych obszarach. W wyniku przeprowadzonej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia nieprawidłowości było niewłaściwe stosowanie przepisów ustawy. Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli Ośrodka pod numerem 5.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji dotyczącej organizacji systemu pracy z rodziną w gminie, aktów prawa miejscowego,

dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe i zatrudnienie asystenta rodziny oraz wyjaśnień złożonych przez p.o. kierownika Ośrodka.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Domaniowie jest jednostką organizacyjną i budżetową Gminy Domaniów. Obowiązek realizacji przez Ośrodek zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wynika z treści § 7 ust. 1 pkt 8 i § 19 pkt 2 załącznika nr 1 do zarządzenia nr 3/2020 kierownika GOPS w Domaniowie z dnia 5 sierpnia 2020 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego oraz § 2 ust. 2 pkt 4 Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaniowie przyjętego uchwałą nr XXV/162/20 Rady Gminy Domaniów z dnia 19 listopada 2020 r. (*dowód: akta kontroli str. 28 – 29*).

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letniego gminnego programu wspierania rodziny. Mając na uwadze powyższy obowiązek, w okresie objętym kontrolą, w Gminie Domaniów obowiązywały kolejno dwie uchwały Rady Gminy Domaniów Nr XXIII/143/20 z dnia 8 września 2020 r. i Nr LV/365/23 z dnia 9 marca 2023 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Domaniów na lata 2020 – 2022 i 2023 – 2025, zwanego dalej „Programem”. Obowiązujący na dzień kontroli Program składał się z ośmiu części: Wstęp, Diagnoza społeczna, Adresaci Programu, Cele Programu, Przewidywane efekty Programu, Źródła finansowania, Monitoring i ewaluacja oraz Podsumowanie. W części dotyczącej diagnozy społecznej wskazano na potrzeby mieszkańców gminy w zakresie udzielanej pomocy finansowej, rzeczowej i pracy socjalnej. Jako najczęściej występujące powody ubiegania się o pomoc wymieniono: długotrwałą lub ciężką chorobę, niepełnosprawność, ubóstwo, bezrobocie, potrzebę ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność. Problemem przeciwdziałania przemocy domowej w gminie zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny, natomiast problemami związanymi z alkoholem i narkotykami – Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii. Program, jako cel główny, zakłada wspieranie rodziny w wypełnianiu i przywracaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, natomiast wśród celów szczegółowych wyróżnia: zapewnienie rodzinom stabilizacji i bezpieczeństwa socjalnego, podniesienie świadomości społecznej w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich i prawidłowego modelu rodziny oraz profesjonalne wsparcie rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji wychowawczych (*dowód: akta kontroli str. 14, 18 – 27*).

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy, za organizację i prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest Gmina lub podmiot, któremu Gmina zleciła realizację tego zadania. W okresie objętym kontrolą rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji

opiekuńczo – wychowawczych zapewniano pomoc i wsparcie w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, m.in. poprzez udział w projekcie unijnym pn. „Aktywizacja mieszkańców Gminy Domaniów” (w okresie od maja 2021 r. do kwietnia 2023 r.). Uczestnicy projektu brali udział w warsztatach wychowawczych, mediacjach rodzinnych, grupie samopomocowej oraz w spotkaniach z psychologiem. Wszystkie ww. zajęcia odbywały się w Klubie Malucha lub w Klubie Seniora w Domaniowie. We współpracy ze Szkołą Podstawową w Wierzbnie zorganizowany był festyn rodzinny, podczas którego przedstawiciele Punktu Interwencji Kryzysowej w Oławie prowadzili zajęcia i rozmowy dotyczące postaw rodzicielskich, kompetencji wychowawczych oraz działań o charakterze profilaktycznym. Gmina na bieżąco współpracowała z Powiatowym Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Oławie w celu zapewnienia terapii lub mediacji prowadzonych przez pedagoga i psychologa (*dowód: akta kontroli str. 14 – 15*).

W okresie objętym kontrolą Gmina Domaniów nie świadczyła usług opiekuńczych i specjalistycznych rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych ze względu na brak wniosków i zainteresowania rodzin tą formą pomocy. Z kolei, pomoc i poradnictwo prawne udzielane było w Punkcie Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w każdy czwartek i piątek tygodnia po uprzednim umówieniu się telefonicznie lub bezpośrednio w sekretariacie Urzędu Gminy w Domaniowie. Ze względu na brak zainteresowania oraz potrzeb w środowisku nie funkcjonowały „grupy wsparcia” (*dowód: akta kontroli str. 15*).

W części okresu objętego kontrolą z Ośrodkiem współpracował jeden asystent rodziny na podstawie umowy zlecenia zawartej na okres od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. Powyższa umowa została jednak rozwiązana przez asystenta rodziny z dniem 30 listopada 2022 r. i od tego dnia w gminie nie ma asystenta rodziny. W ciągu jednego miesiąca wchodzącego w okres objęty kontrolą asystent pracował tylko z 1 rodziną. W czasie współpracy z Ośrodkiem praca asystenta nie była łączona z obowiązkami pracownika socjalnego na terenie gminy Domaniów, jak również asystent nie prowadził postępowań administracyjnych z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę, co zgodne jest z art. 17 ust. 2 – 4 ustawy. Ośrodek regularnie ponawiał ogłoszenia o naborze na stanowisko asystenta rodziny na stronie internetowej Ośrodka oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Oławie. Do dnia kontroli nie został jednak nikt zatrudniony na tym stanowisku (*dowód: akta kontroli str. 15, 28*).

Na podstawie jednych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną, dokonano oceny prawidłowości i zgodności realizowanych zadań z wymogami określonymi w ustawie i stwierdzono, co następuje:

- a) ze względu na niepokojące zachowania dziecka (agresja, przejawy demoralizacji) szkoła podstawowa powiadomiła Ośrodek z prośbą o wgląd w sytuację rodziny;
- b) zgodnie z art. 11 ust. 1 ustawy pracownik socjalny udał się do rodziny i sporządził wywiad środowiskowy;
- c) zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy pracownik socjalny niezwłocznie po sporządzeniu wywiadu środowiskowego w rodzinie dokonał analizy jej sytuacji i wystąpił do kierownika Ośrodka z wnioskiem o przydzielenie asysty;
- d) zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy kierownik Ośrodka przydzielił rodzinie asystenta;
- e) zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy pobrano od rodzin zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- f) zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy asystent sporządził dla rodziny „plan pracy z rodziną” na podstawie uprzednio zebranych informacji. W planach zostały określone zakresy realizowanych działań, natomiast nie wskazano terminów ich realizacji oraz przewidywanych efektów tych działań, co jest niezgodne z art. 15 ust. 3 ustawy;
- g) okresowa ocena sytuacji rodziny winna być sporządzona najpóźniej po upływie 6 miesięcy od dnia przydzielenia asysty, jednak w badanej sprawie nie została sporządzona, co nie jest zgodne z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy. Tym samym kierownik Ośrodka nie zapoznał się z aktualną oceną sytuacji rodziny;
- h) na dzień kontroli, tj. 23 listopada 2023 r. status „współpracy asystenta z rodziną” jest nieuregulowany, gdyż w aktach znajduje się wniosek asystenta o zakończenie asysty pozostawiony przez kierownika Ośrodka bez rozpatrzenia.

Asystent rodziny, w ramach dokumentowania swojej pracy, prowadził dokument pod nazwą „Rozliczenie czasu pracy asystenta rodziny GOPS Domaniów”, gdzie odnotowywał daty wizyt w rodzinie, czas ich trwania oraz podjęte wobec niej działania (*dowód: akta kontroli str. 30*).

Na podstawie art. 29 i art. 31 ustawy, rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych może być objęta pomocą rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga w opiece i wychowaniu dzieci lub prowadzeniu gospodarstwa domowego. P.o. kierownika Ośrodka oświadczył, że w gminie Domaniów nie funkcjonowały rodziny wspierające. Pouczono o konieczności podjęcia działań mających na celu pozyskanie takich rodzin (*dowód: akta kontroli str. 16*).

W związku z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, p.o. kierownika złożył wyjaśnienia, że w okresie objętym kontrolą, jak i wcześniej, na terenie gminy Domaniów nie było placówki wsparcia dziennego w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny (...). O braku realizacji przez Gminę Domaniów zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci, organ kontroli powiadomi wójta odrębnym pismem (*dowód: akta kontroli str. 16, 28*).

Zgodnie z art. 176 pkt 5 i art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na jego opiekę i wychowanie w przypadku umieszczenia w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej. Na dzień kontroli 12 dzieci pochodzących z gminy Domaniów umieszczonych było w pieczy zastępczej, w tym 11. dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej i jedno w instytucjonalnej. Ośrodek na bieżąco ponosił wydatki na opiekę i wychowanie dzieci na podstawie not księgowych przekazywanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Oławie. W okresie objętym kontrolą miesięczna kwota opłat wynosiła ok. 10.000 zł (*dowód: akta kontroli str. 17, 32 – 33*).

Art. 179 ust. 1 ustawy nakłada na wójta obowiązek złożenia radzie gminy sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawienia potrzeb związanych z realizacją tych zadań, w terminie do dnia 31 marca każdego roku. W praktyce kierownik jednostki organizacyjnej gminy realizującej zadania z zakresu wspierania i pracy z rodziną jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu dokumentu. P.o. kierownika Ośrodka przekazał do akt kontroli kopię sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny za rok 2022 wraz z wykazem potrzeb w tym zakresie. Sprawozdanie zostało złożone Radzie Gminy Domaniów w dniu 11 lipca 2023 r., co stanowi nieprawidłowość w świetle art. 179 ust. 1 ustawy (*dowód: akta kontroli str. 17, 34 – 38*).

Osoba współpracująca z Ośrodkiem i realizująca w ramach umowy zlecenia zadania asystenta rodziny miała wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku pedagogika. Przed rozpoczęciem współpracy Ośrodek nie zweryfikował czy osoba spełnia wymogi określone w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy, co stanowi nieprawidłowość (*dowód: akta kontroli str. 40*).

Z uwagi na fakt braku asystenta rodziny w gminie Domaniów, obowiązek w zakresie uczestnictwa w szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe i ich dofinansowywanie przez Gminę nie był realizowany (*dowód: akta kontroli str. 17, 28*).

W ramach zadań zleconych gminie z zakresu administracji rządowej Ośrodek w roku 2022 i 2023 realizował m.in. następujące programy rządowe dotyczące wspierania rodziny:

„Rodzina 500+”, „Dobry Start”, „Karta Dużej Rodziny”, „Za życiem” oraz „Posiłek w szkole i w domu” (*dowód: akta kontroli str. 39*).

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Domaniowie stwierdzono w badanym zakresie następujące nieprawidłowości:

- 1) w gminie Domaniów od dnia 1 grudnia 2022 r. nie ma asystenta rodziny;
- 2) w planach pracy z rodziną nie określano terminów realizacji działań;
- 3) w planach pracy z rodziną nie określono przewidywanych efektów;
- 4) asystent rodziny nie sporządził okresowej oceny sytuacji rodziny;
- 5) sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz potrzeb w tym zakresie zostało przekazane Radzie Gminy Domaniów po terminie;
- 6) przed rozpoczęciem współpracy z asystentem rodziny nie zweryfikowano spełnienia wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy.

Wobec stwierdzonych powyżej nieprawidłowości, wydaje się zalecenia pokontrolne:

- 1) Zapewnić rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych pomoc i wsparcie asystenta rodziny.

Podstawa prawna: art. 11 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Termin realizacji: niezwłocznie.

- 2) Określać w planach pracy z rodziną terminy realizacji działań.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

- 3) Określać w planach pracy z rodziną przewidywane efekty zaplanowanych działań.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

- 4) Sporządzać okresową ocenę sytuacji rodziny objętej asystą.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

- 5) Przekazywać Radzie Gminy Domaniów sprawozdanie z realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i potrzeb związanych z ich realizacją do dnia 31 marca każdego roku.

Podstawa prawna: art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

6) Weryfikować przed zatrudnieniem asystenta rodziny spełnienie wymogów określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy.

Podstawa prawna: art. 12 ust. 1 pkt 2 – 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.).

Termin realizacji: na bieżąco.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego składa się na zasadach określonych w art. 197d. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.). W terminie do dnia **31 stycznia 2024 r.** kierownik jednostki podlegającej kontroli winien powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji **uwag, wniosków i zaleceń** przedstawionych w niniejszym wystąpieniu.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
.....
(kierownik komórki do spraw kontroli)

Mieczysław Kucyński
.....
(przewodniczący zespołu inspektorów)

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

Jacek Sufka
.....
(członek zespołu inspektorów)

Do wiadomości:

- 1) Katarzyna Buszczak, pl. Zamkowy 17, 55-200 Oława (miejsce aktualnego zatrudnienia);
- 2) a/a

